

Arbetsrapport nr 61

Kvinnor, män och nyheter i televisionen

En innehållsstudie av ämnen och källor under 45 år

Monica Löfgren Nilsson

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för Journalistik och Masskommunikation

Arbetsrapport nr. 61

Kvinnor, män och nyheter i televisionen

En innehållsstudie av ämnen och källor under 45 år

Monica Löfgren Nilsson

ISSN 1101-4679

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för Journalistik och Masskommunikation

Box 710, 405 30 GÖTEBORG

Telefon: 031-786 49 76 • Fax: 031-786 45 54

E-post: majken.johansson@jmg.gu.se

2009

Innehållsförteckning

Studiens utgångspunkter och upplägg	4
Metod	5
Könsbalansen på redaktionerna och i producerade inslag	8
Ämnen i nyheterna	11
Källor i nyheterna	15
Kvinnliga källor i nyheterna	16
Kvinnor på olika områden	18
Reportrar och ämnesområden	20
Kvinnliga och manliga reportrars källval	24
Kvinnor, män och nyheter i televisionen – konklusioner	27

Tabellförteckning

- Tabell 1** Andelen kvinnliga respektive manliga reportrar på nyhetsredaktionerna 1958-2003 (procent)
- Tabell 2** Andelen nyhetsinslag i Aktuellt och Rapport producerade av kvinnliga reportrar 1958-2003 (procent)
- Tabell 3** Andelen inslag som utgörs av längre nyhetsreportage för kvinnliga respektive manliga reportrar i Aktuellt och Rapport 1958-2003 (procent)
- Tabell 4** Ämnen i nyhetsinslag (ej telegram) under fyra tidsperioder (procent)
- Tabell 5** Nyhetstyper fördelat på fyra tidsperioder (procent)
- Tabell 6** Nyhetstyper i Aktuellt och Rapport fördelat på fyra tidsperioder (procent)
- Tabell 7** Intervjupersonerna i nyhetsprogrammen under fyra perioder (procent)
- Tabell 8** Enskilda och offentliga intervju personer i Aktuellt och Rapport under fyra tidsperioder (procent)
- Tabell 9** Andelen kvinnliga intervju personer i Aktuellt och Rapport fördelat över tid.
- Tabell 10** Andelen kvinnliga intervju personer inom olika aktörskategorier under fyra perioder (procent)
- Tabell 11** Andelen kvinnliga intervju personer inom olika aktörskategorier under fyra perioder (procent)
- Tabell 12** Andelen kvinnliga intervju personer i olika typer av nyheter under fyra perioder i (procent)
- Tabell 13** Andel inslag på olika nyhetsområden under olika tidsperioder som gjorts av kvinnliga reportrar under fyra perioder (procent)
- Tabell 14** Andelen inslag fördelat på olika nyhetstyper, som är gjorda av manliga respektive kvinnliga journalister under fyra perioder (procent)
- Tabell 15** Ämnesinriktningen hos manliga respektive kvinnliga reportrar under fyra perioder (procent)
- Tabell 16** Kvinnliga respektive manliga journalisters produktion av inslag med tunga nyheter (politik, ekonomi, utrikes), mjuka nyheter (sociala frågor och miljö), lätta nyheter (kultur, human interest, nöje) och hårda nyheter (brott, sport, teknik) under fyra tidsperioder (procent)
- Tabell 17** Kvinnliga och manliga källor i inslag gjorda av manliga respektive kvinnliga reportrar under fyra perioder (procent)
- Tabell 18** Källor i inslag gjorda av manliga respektive kvinnliga reportrar över tid under fyra perioder (procent)
- Tabell 19** Manliga och kvinnliga källor i inslag om tunga, mjuka, lätta och hårda nyheter gjorda av manliga respektive kvinnliga reportrar, totalt 1958-1995 (procent)
- Tabell 20** Manliga och kvinnliga källor i inslag om tunga, mjuka, lätta och hårda nyheter gjorda av manliga respektive kvinnliga reportrar 2000-2003 (procent)

Studiens utgångspunkter och upplägg

Denna rapport ingår i ett större forskningsprojekt - *kvinnorna i journalistkulturen* - vars syfte är att studera kvinnors betydelse och villkor inom televisionens nyhetsjournalistik ur ett historiskt perspektiv. Tidigare forskning om kvinnor och journalistik har ofta fokuserat antingen på det journalistiska utbudet eller, och i mindre utsträckning, på de kvinnliga journalisternas rolluppfattning och arbetsvillkor. Inom projektet *kvinnorna i journalistkulturen* är ambitionen att kombinera analyser den redaktionella miljön/kulturen med analyser av det journalistiska utbudet inom ett och samma medium och genre - televisionens nyheter, och mer specifikt SVTs nyhetsproduktion. Detta för att bättre greppa och belysa frågan om kvinnornas betydelse för journalistiken. Tidigare avrapporteringar kring den redaktionella miljön/kulturen samt teoretiska utgångspunkter återfinns i Löfgren-Nilsson, 2000; Djerf-Pierre och Löfgren-Nilsson, 2004; Löfgren-Nilsson, 2004; Djerf-Pierre, 2007; Löfgren-Nilsson, 2007 och Löfgren-Nilsson, kommande 2010.

Innehållsstudien inom projektet avser att belysa nyheterna utifrån ett genusperspektiv med syfte att besvara följande tre frågeställningar

- A Hur har andelen kvinnliga nyhetsproducenter förändrats över tid?
- B Hur ser relationen mellan reporterns kön och ämnesval ut?
- C Hur ser relationen mellan reporterns kön och källornas kön ut?

Bakom frågeställningarna ligger den övergripande frågan om huruvida en ökad andel kvinnor bidrar till förändringar vad gäller fler "mjuka" ämnen och fler kvinnliga källor i nyheterna, men de resultat som här presenteras skall inte ses något direkt svar på dessa frågor. Om vi börjar med klassificeringarna av olika typer av nyheter i termer av hårt och mjukt så är den till viss del problematisk och kommer att diskuteras längre fram i rapporten. Det som rapporten främst avser att visa är två saker som är av betydelse för projektets huvudfrågeställning: dels hur nyheterna utvecklats över tid vad gäller olika ämnen och nyhetstyper, dels om det överhuvudtaget finns empirisk grund för att klassificera nyhetstyperna på basis av vad män och kvinnor bevakat sett i ett längre tidsperspektiv. Beskrivning och användning av begreppen innebär därför inte att journalistiken oproblematiskt kan klassificeras i manligt och kvinnligt utifrån ämnesområden i nyheterna. Däremot är det fruktbart att beskriva utvecklingen med hjälp av olika nyhetstyper eftersom de används så frekvent i diskussionen och kopplingen mellan reporter-kön - ämne blir relevant att undersöka i sammanhanget då den ofta varit underlag i debatten utan att alltid vara empiriskt belagd.

Vad gäller frågan om källanvändningen belyses främst två saker: dels handlar det om hur andelen manliga och kvinnliga källor förändrats över tid, dels om vilken typ av källor om används - officiella i bemärkelsen att de utgör representanter för någon grupp i samhället eller enskilda vilket skulle implicera ett gräsrotsperspektiv och uppmärksammande av vardagen. Även valet av källor kopplas sedan empiriskt till reporterns kön.

Frågan om kvinnors egentliga betydelse kan svårligen, som nämnts, beskrivas nyanserat utan studier av den redaktionella kontexten. Rapporten ger m a o inga direkta svar på frågan om kvinnornas betydelse och villkor utan belyser snarare vissa innehållsmässigt intressanta trender som utgör underlag för fortsatta analyser.

Metod

Den bild av utvecklingen som målas upp i denna rapport bygger på en kvantitativ innehållsanalys gjord av 11 294 inslag i Aktuellt och Rapport. Undersökningen startar 1958 då det första egentligen nyhetsprogrammet kom, Aktuellt. 1970 startar Sveriges televisions andra nyhetsprogram, Rapport. Vart femte år sedan 1958 har analyserats och i snitt har åtta veckor från varje analysår ingått valda från fyra olika månader under året. Under 2000 och 2002/2003 har fyra veckor analyserats. Undersökningen kan därmed sägas ge en god och representativ bild av televisionens utveckling. Innehållsanalyser av denna form är dock en typ av textläsning som ingen "riktig" tittare egentligen skulle göra. Den bild/mening som erhålls från denna typ analyser är varken sändarens, textens eller tittarens utan en fjärde konstruktion som måste tolkas varsamt. En mer precis beskrivning av studiens upplägg återfinns i bilagan.

Två dimensioner - fyra typer av nyheter

Redan 1922 myntade Lippman den klassiska nyhetsdefinition som sedan dess använts frekvent. Nyheter bör vara viktiga eller intressanta, allra helst både och. I dessa båda begrepp kan man spåra det som från början avsågs med hårt och mjukt, nämligen det viktiga seriösa och det mer lättsamma intressanta. De viktiga sakerna, eller de hårda, avser viktiga saker att känna till som samhällsmedborgare för att kunna orientera sig i den offentliga sfären och delta i den demokratiska processen. Denna typ av nyheter betonar i allmänhet strukturer, pengar eller politiskt beslutsfattande. De aktualiserar en journalistroll som granskare eller förklarare, och har i dagens nyhetsjournalistik ofta konfliktperspektiv samt negativa drag. De intressanta nyheterna däremot är saker som är just av intresse för människor att känna till och som i stor utsträckning berör vardagslivet. Det handlar snarare om relationer mellan människor än om relationen individ - offentlighet. De intressanta nyheterna tar man del av och blir berörd av som individ eller social varelse snarare än som samhällsmedborgare. De är i allmänhet av lättsam eller mer underhållande karaktär och kan visserligen aktualisera frågor om moral och etik, men knappast om pengar och strukturer. Denna typ av nyheter är ofta mer positiva, har feature-karaktär och präglas i större utsträckning än de viktiga av ett berättande vardagsspråk.

Nyhetsstypens ena dimension rör sig alltså kring vikt/intresse samhällsmedborgare/individ offentligt/privat seriöst/lätt. I den första kategorin återfinns exempelvis inslag som handlar om valrörelsen eller om nedläggningar inom barnomsorgen i den andra kategorin återfinns nyhetsinslag som behandlar Viagras eventuellt potenshöjande effekter eller de nya björnungarna på Skansen.

Den andra dimensionen i den klassificering som här tillämpas utgår från diskussioner kring manligt/hårt och kvinnligt/mjukt. Detta innebär inte att områden betraktas ur ett essentiellt perspektiv och som nämnts varierar definitionerna av manligt och kvinnligt också sett ur ett längre tidsperspektiv. Det är alltid ett vanskligt projekt att uttala sig i termer av manligt och kvinnligt. Men eftersom denna studie dels vill belysa utbudets förändring över tid ur ett genusperspektiv, dels vill testa huruvida tidigare klassificeringar av manlig och kvinnlig journalistik på basis av ämnesbevakning har empiriska belägg måste en uppdelning ske. Denna bygger i stort på vad som tillämpats i tidigare empirisk forskning och diskussioner kring manlig och kvinnlig journalistik.

I den manliga sfären placeras ämnen som anses som manliga dels eftersom de dominerat i den ursprungliga offentliga sfären i Habermas mening, dels eftersom de huvudsakligen och allmänt sett brukar intressera män eller domineras av män om man ser till yrkesverksamma

inom sektorerna t. ex. försvarsfrågor och sport. I den kvinnliga sfären placeras de ämnen som anses som kvinnliga eftersom de i allmänhet ansetts domineras av kvinnor i journalistiken eller intresserar kvinnor alternativt är ämnen som domineras av kvinnor. t. ex omsorgsfrågor eller ”finkultur”.

Nedan anges de ämnen som placeras i respektive dimensioner. De ämnesområden som fyller rutorna kommer från ett befintligt datamaterial inkodat efter tämligen traditionella principer, men som ändå är tillräckligt detaljerat för att kunna belysa klassificering och för att användas i den kommande analysen om ämnesområden kopplat till män och kvinnor.

Figur 1 Två dimensioner - fyra typer av nyheter

SFÄRER	Manligt	Kvinnligt
NYHETSTYP		
Viktig/offentlig	Internationella Frågor/krig Politik Ekonomi/ arbetsmarknad Näringsliv/företag Jordbruk, fiske Rättsväsende	Sjukvård, äldreomsorg Ungdomsfrågor Barnomsorg Invandring Bostadsfrågor Kriminalvård Skola/utbildning Fritidsverksamhet/ Hushållsekonomi Miljöfrågor (ej kärnkraft)
Intressant/privat	Vetenskap Sport Brott	”Fin”-kultur Livsåskådning Media Human intrest

Klassificeringen ovan har naturligtvis även den sina problem eftersom den implicerar olika perspektiv och kunskaper om nyheternas karaktär som inte syns i ämnesbestämningarna. Att kategorin brott är placerad i en manlig sfär, beror på karaktären av det som bevakas samt hur nyheterna klassificerats i studien. Svensk nyhetsrapportering kring dessa frågor utmärks i allmänhet av en kort, rak rapportering i vilken de som utövar brotten eller är utsatta för brotten förekommer. Den handlar också i stort om brott mot enskilda. Män är i total dominans såväl som utövare av brott som drabbade av brott i Sverige, vilket är ännu en förklaring till klassificeringen. Frågor om kvinnomisshandel exempelvis presenteras inte som nyheter om brott utan som sociala frågor i den svenska nyhetsrapporteringen. Olyckor däremot har i denna studie inte klassificerats som vare sig manligt eller kvinnligt utan faller utanför i analysen av olika typer av nyheter. Den sport som rapporteras i nyheterna (och även sportprogram) handlar huvudsakligen om män. I Sveriges televisions Sportnytt var exempelvis fotboll och ishockey de dominerande sporterna 1999 och endast 14 procent av inslagen berörde idrott utövad av kvinnor. Ridsport och gymnastik är t ex obefintligt förekommande i svensk sportrapportering (Själänder och Wikbrand, 1999) De vetenskapsnyheter - i såväl nyheter som specialprogram - som presenteras handlar om teknik, medicin eller naturvetenskap. Forskningsrön om kvinnors sexualitet alternativt senaste

psykologiska rönen kring tonårpojkar förekommer inte i nyheternas vetenskapsrapportering. Kultursektorn slutligen domineras i Sverige av den kvinnliga medelklassen som allmänt betraktas samhällets kulturbärare och det är även främst kvinnor som tar del av kultur i såväl television som övrigt medieutbud. Med finkultur avses här teater, klassisk musik etc, medan populärkultur inte klassificerats i typologin.

Könsbalansen på redaktionerna och i producerade inslag

Televisionen startade försökssändningar 1954. Det första programmet av nyhetskaraktär var TV-journalen en nyhetsjournal som liknade biografernas SF-journaler. Det första egentliga nyhetsprogrammet Aktuellt startade först 1958. När Aktuellt startade i september detta år hade man redan vid premiärsändningen en kvinnlig nyhetsuppläsare och här var Sverige förmodligen först i världen. Hon hette Gun Hägglund, men var inte var fast anställd på redaktionen utan arbetade som frilans. Ytterligare en kvinna, Jeanette von Heidenstam läste nyheter i TV-aktuellt under de första åren. Flera andra kvinnor gjorde också inslag för TV-aktuellt, även om de inte var fasta medarbetare på redaktionen. Redaktionen var mycket liten och 1961 fanns en kvinnlig reporter, Ingrid Örnell, anställd vilket ger en andel kvinnliga reportrar på nio procent. Andelen kvinnliga reportrar sjunker sedan men när Rapport startar 1970 är en av fem reportrar kvinna på de båda redaktionerna. Den manliga dominansen på nyhetsredaktionerna var alltså stor och kritiken mot detta tilltog. Kritiken gällde dels antalet i sig, men också att nyhetsutbudet fokuserade traditionellt manliga områden, t ex näringsliv, ekonomi och arbetsmarknad, medan de "mjuka" reproduktiva områdena inte uppmärksammades.

Tabell 1 Andelen kvinnliga respektive manliga reportrar på nyhetsredaktionerna 1958-2003 (procent)

År	Aktuellt	Rapport	Svt nyheter
1961	9		
1965	4		
1967	12		
1970	20	20	
1975	25	10	
1980	12	26	
1985	45	29	
1990	43	29	
1995	37	32	
2000			43
2002/2003			45

Med en tillfällig nedgång på Aktuellt åren 1978- 1980 ökar sedan andelen kvinnliga reportrar på både Aktuellt och Rapport kontinuerligt. Andelen kvinnliga reportrar ligger också genomgående högre på Aktuellt än på Rapport och det är mellan 1975 och 1985 som de mest dramatiska ökningarna av kvinnliga reportrar sker. En av anledningarna till den stora skillnaden mellan Aktuellt och Rapport är att rekryteringsfrågan drevs mycket hårt av Aktuells ledning, inte minst eftersom man konkurrerade med publikledande Rapport. Att nå den kvinnliga publiken med hjälp av fler kvinnliga reportrar blev viktigt, och möjligen är den stora ökningen snarare ett utslag av detta än av en aktivt jämställdhetspolitik inom redaktionen. 1985 var andelen kvinnliga reportrar 45 procent på Aktuellt jämfört med 29 procent på Rapport, där mer explicita könskonflikter fanns men ledningen visade mindre intresse för dem än på Aktuellt. På 2000-talet skedde en omorganisering av STVs nyhetsproduktion. Merparten av Rapport och Aktuells reportrar blev knutna till en central nyhetsdesk med uppgift att producera nyheter till både Aktuellt och Rapport. Andelen kvinnor

fortsatte att öka något och uppgick till 45 procent de två sista undersökningsåren. Det är med andra ord först på 2000-talet som SVTs nyhetsredaktioner sammantaget uppnår en könsbalans bland andelen ”fast” anställda, även om det finns enskilda år på 80-talet då någon av redaktionerna varit könsbalanserad.

Om man istället för att studera andelen kvinnor på redaktionen tittar på hur stor andel av nyheterna de producerar framkommer en delvis annorlunda bild av utvecklingen. Under de fyra undersökta sändningsveckorna 1958 var 14 procent av nyhetsinslagen gjorda av kvinnliga reportrar, dvs kvinnor producerade en större andel inslag än sin andel på redaktionen. Förklaringen ligger i att man rekryterade kvinnliga reportrar från andra avdelningar samt frilansare. Sedan sjunker andelen kvinnliga reportrar som gör inslag i Aktuellt, redan efter två år har andelen halverats, och med smärre variationer kvarstår den låga andelen fram till 1975. Under Aktuells första 25 år märks med andra ord inte mycket av den ökning av kvinnor som trots allt skedde på redaktionen vad gällde andelen inslag de bidrog med. 1975 var 25 procent av Aktuells redaktion kvinnor och de stod för 8 procent av inslagen.

Tabell 2 Andelen nyhetsinslag i Aktuellt och Rapport producerade av kvinnliga reportrar 1958-2003 (procent)

År	Aktuellt	Rapport	Totalt
1958	14		14
1960	7		7
1965	9		9
1968	8		8
1970	10	15	12
1975	8	10	9
1980	17	19	18
1985	34	24	28
1990	32	36	34
1995	34	31	33
2000	35	27	34
2002/2003	38	30	34
Antal inslag	87-532	197-637	87-1471

Kommentar: Uppgiften för Aktuellt 1970 avser programmet TV-nytt (TV1).

När Rapport startade 1970 utgjordes redaktionen till ca 20 procent kvinnor och andelen inslag gjorda av kvinnliga reportrar var 15 procent, fem procentenheter mer än på Aktuellt. På Aktuellt fördubblas andelen inslag gjorda av kvinnliga reportrar från 17 procent till 34 procent mellan 1980 och 1985. På Rapport hände däremot inte mycket under samma period. Där kom uppräckningen först mellan 1985 och 1990 trots att andelen kvinnor på redaktionen inte förändrats. Sedan 1990-talet har andelen inslag av kvinnliga reportrar legat runt en tredjedel, något högre för Aktuellt och något lägre i Rapport. Detta trots att andelen kvinnor under perioden ökat till 45 procent. En slutsats som kan dras är att de kvinnliga reporterarnas andel av de inslag som produceras i programmen generellt sett är mindre än deras relativa andel på redaktionen. Ökningen på redaktionerna kan alltså inte spåras i en lika stor ökning av andelen inslag.

En av de förklaringar som framhållits till kvinnors lägre andel av nyhetsinslag är att de genomgående sysslar med längre reportage än männen och så var det mycket riktigt också under 70-talets första år. På Rapport utgjordes 31 procent av kvinnors inslag av långa nyhetsreportage. Motsvarande siffra för männen var 22 procent. Det kan då tilläggas att Rapport 1970 kännetecknades av att vara ett nyhetsmagasin med mycket få och mycket långa, ibland upp till 8 minuter, inslag. Aktuellt (TV-Nytt) utgjorde Rapports motsats och bestod av kortnyheter med många telegram. 1975 utgjordes 46 procent av de kvinnliga inslagen av långa nyhetsreportage. För manliga reportrar var siffran 19 procent. Beträktat på detta sätt var den kvinnliga representationen under 70-talet betydligt större i TV-rutan än vad andelen inslag antyder. Under 80-talet minskar denna skillnad mellan könen för att sedan helt försvinna. De kvinnliga reportrarna fortsätter att generellt att vara underrepresenterade i utbudet i förhållande till sitt antal på redaktionen, framförallt i Rapportsändningarna.

Tabell 3 Andelen inslag som utgörs av längre nyhetsreportage för kvinnliga respektive manliga reportrar i Aktuellt och Rapport 1958-2003 (procent)

	Aktuellt		Rapport		Totalt	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1958	0	8			0	6
1960	0	10			0	7
1965	0	2			0	3
1968	2	5			1	4
1970	0	1	31	22	11	6
1975	46	19	24	15	32	16
1980	16	17	10	15	13	16
1985	16	11	6	6	11	8
1990	15	17	11	10	13	4
1995	21	18	10	7	15	12
2000	28	30	18	16	24	22
2002/2003	33	32	9	13	23	22

Kommentar: Definitionen av ett längre nyhetsreportage är ett inslag som är minst 3 minuter långt och innehåller minst två intervjuer

* * *

Över tid har kvinnornas andel på SVTs nyhetsredaktioner ökat kontinuerligt och så även deras andel av de inslag som produceras. I förhållande till sitt antal gör dock kvinnorna färre inslag än männen och en av förklaringarna har delvis varit att kvinnorna ofta gjorde längre reportage än männen. Denna förklaring är dock främst giltig fram till 1980-talet och trots att Svts reportergrupp på 2000-talet blivit i princip könsneutral utgjordes kvinnornas andel av inslagen fortfarande "bara" en tredjedel, något högre i Aktuellt och något lägre i Rapport.

Ämnen i nyheterna

Reguljära nyhetssändningarna i Sverige startade 1958 och under *Aktuellt*s första år dominerade internationella frågor/krig och olyckor och brott, men också mjuka lätta nyheter som kultur, nöje, human interest. Inrikespolitiska nyheter var synnerligen sällsynta och kontroversiella frågor undveks nogsamt (Djerf-Pierre och Weibull, 2001). Mot mitten av 1960-talet hade *Aktuellt* förändrats i riktning mot mer tunga nyheter. Politik blir ett större område mot slutet av 1960-talet och under 1970-talet ökar även ekonominyheterna sin andel av nyhetsutbudet kraftigt. Den lättsamma nyhetsprofilen övergavs och viktigheten blev det främsta urvalskriteriet.

Tabell 4 Ämnen i nyhetsinslag (ej telegram) under fyra tidsperioder (procent)

	1958-1965	1968-1980	1985-1995	2000-2003
Internationella frågor/krig	15	19	19	31
Ekonomi	5	18	12	7
Politik	7	17	17	14
Sociala frågor	6	7	10	9
Olyckor, brott	12	6	11	13
Energi, miljö	1	6	5	3
Näringsliv	6	8	7	8
Kultur, nöje	9	2	3	3
Human interest	9	3	5	2
Övrigt	29	15	11	9
Totalt	100	100	100	100
Antal inslag	842	2977	3501	1155

När *Rapport* startade 1970 blev denna betoning av de tunga nyhetsmaterialet ännu tydligare. *Rapport* hade en uttalad policy att endast uppmärksamma de stora viktiga samhällsfrågorna i programmet. Underhållande nyheter var bannlysta liksom rapportering om enskilda olyckor samt brott och *Rapport*nyheterna dominerades redan från start av politik och ekonomi. 1970 utgjorde exempelvis ekonomi knappt 30 procent av *Rapports* nyheter (se bilaga 1, tabell 3).

Miljöfrågor fick också något mer utrymme medan Human interest, kultur/nöje vetenskap och olyckor/brott minskade sin andel av det totala nyhetsmaterialet. Bilden gäller för såväl *Aktuellt* som *Rapport* och för *Rapports* del var det vid starten en uttalad målsättning att satsa på det som var viktigt, d.v.s tung samhällsbevakning och inte, som varit fallet i tidigare *Aktuellt*, mer nyheter av intresse (se bilaga 1, tabell 2 och 3).

Utmärkande för senare delen av 1980-talet och på 1990-talet är att ekonomi och arbetsmarknadsrapporteringen minskade i såväl *Rapport* som *Aktuellt*. Under denna period startade *Aktuellt A-ekonomi* dit en del av ekonomifrågorna flyttat. Näringslivsbevakningen var dock opåverkad och med tanke på att även *Rapport* minskat beror det snarare på att ekonomirapporteringen allmänt sett under denna period förflyttades från arbetsmarknadsfrågor till näringsliv, d.v.s privat företagsverksamhet (Hvitfeldt & Malmström, 1990). År 2003 utgör de ekonomiska nyheterna i snitt 4 procent av hela nyhetsutbudet i *Aktuellt* och *Rapport*. Under samma period ökar rapporteringen kring sociala frågor och så även rapporteringen kring olyckor och brott. Ökningen av olyckor och brott sker dock främst

under 1990-talet och är märkbar i såväl Aktuellt och Rapport. Under 1995 och 2000 är kategorin den näst största i Aktuellt efter internationella frågor/krig och i Rapport den tredje största. 2003 ökar den internationella rapportering kring krig och konflikter kraftigt, i Rapport sker detta på bekostnad av rapportering kring olyckor och brott samt politik och i Aktuellt i princip helt och hållet på bekostnad av brottsrapporteringen (se bilaga 1, tabell 2 och 3).

Sammanfattningsvis kan sägas att medan TV-nyheterna under sina tidiga i år – i form av Aktuellt – prioriterade internationella frågor/krig samt mer lättsamma ämnen utmärks 1970-talet av en orientering mot ekonomi och politik på bekostnad av det mer lättsamma materialet. Perioden 1985-1995 utmärks av att ekonomibevakningen minskar, sociala frågor ökar och olyckor/brott blir återigen ett stort ämne i nyhetsbevakningen. Internationella frågor och krig har i princip alltid varit stora frågor i nyhetsbevakningen i samtliga kanaler och vid de flesta tidpunkter och under 2000-talet utökas denna rapportering ytterligare.

Har det då blivit fler mjuka och kvinnliga nyheter över tid? Det mjuka nyhetsmaterialet har alltid utgjort en mycket liten del av det totala nyhetsinnehållet i programmen. Visserligen ökade andelen mjuka nyheter successivt och fördubblades andelsmässigt från 1958 till 1980- och 1990-talet, men 1995 rörde det sig fortfarande om endast 16 procent av antalet inslag i programmen. 2000-talet utmärks av en minskning av mjuka nyheter, först i Aktuellt och sedan i Rapport; 2003 var 8 procent av nyheterna i Aktuellt mjuka och 12 procent i Rapport (se bilaga 1, tabell 5 och 6).

Tabell 5 Nyhetstyper fördelat på fyra tidsperioder (procent)

Period	1958-1965	1968-1980	1985-1995	2000-2003
Nyhetstyp				
Tunga nyheter ”Manlig vikt”	41	70	62	70
Mjuka nyheter ”kvinnlig vikt”	9	12	17	13
Hårda nyheter ”manligt intresse”	26	12	13	13
Lätta nyheter ”kvinnligt intresse”	24	6	8	4
Summa	100	100	100	100
Antal inslag	706	2637	3561	1038

Den tydligaste förändringen av nyhetsinnehållet i sändningarna är att det tunga nyhetsmaterialet ökade mycket kraftigt från 1950-talets slut till perioden 1968-1980. 1970-talet var därmed som tidigare diskuterats de tunga nyheternas epok i den svenska nyhetstelevisionens historia. Under perioden 1985-1995 sjönk andelen tunga nyheter i både Aktuellt och Rapport och låg på 62 procent. På 2000-talet börjar andelen tunga nyheter öka igen och 2003 utgör de 81 procent av Aktuellt nyheter och 72 procent av Rapport som en följd av den ökande krigs- och konfliktrapporteringen (se bilaga 1, tabell 5, 6 och 7).

De lätta nyheterna – t ex human intrest och kuriosa - var en mycket viktig nyhetskategori under Aktuellts första år. Under 1970-talet minskade andelen lätta nyheter mycket dramatiskt i Aktuellt och det nystartade Rapport var också mycket måna om att undvika det lättsamma i sina nyhetssändningar. Under 2000-talet ligger andelen lätta nyheter runt 4 procent i såväl Aktuellt som Rapport (se bilaga 1, tabell 5 och 6).

Även de hårda nyheternas andel av nyhetsmaterialet har förändrats över tid. Hårda nyheter – t.ex sport och brott - var en mycket påtaglig ingrediens i det tidiga TV-aktuells sändningar och utgjorde i snitt runt en fjärdedel av inslagen. Efter mitten av 1960-talet minskade denna bevakning markant till förmån främst för det tunga nyhetsmaterialet. Under 1990-talets ökade andelen hårda nyheter igen, såväl i Rapport som Aktuellt, men kom aldrig upp i nivåer som under TV-aktuells första decennium, för att sedan sjunka under 2000-talet igen till 12 procent i Rapport och 7 procent i Aktuellt.

Ett alternativt sätt att studera nyhetstyper är att istället dela dem i viktiga – intressanta samt ”manliga – kvinnliga intresseområden. Under Aktuellts första år utgjorde de intressanta nyheterna hälften av inslagen och de viktiga därmed också hälften. Med undantag för vissa enskilda år ligger sedan andelen viktiga nyheter runt 80 procent i de båda public service kanalerna

Tabell 6 Nyhetstyper i Aktuellt och Rapport fördelat på fyra tidsperioder (procent)

Period	1958-1965	1968-1980	1985-1995	2000-2003
Nyhetstyp				
Andel ”manliga	68	82	75	83
Andel ”kvinnliga”	32	18	25	17
Andel ”viktiga”	50	82	79	83
Andel ”intressanta”	50	18	21	17
Summa	100	100	100	100
Antal inslag	706	2637	3117	1038

Vad gäller de manliga intresseområden kan vi se att de ökade sin andel under under 1970-talet för att sedan minska och återigen öka under 2000-talet. Totalt sett utgör de kvinnliga intresseområden en väsentligt mindre andel av inslagen än de manliga och andelen är också väsentligt lägre under den senare tidsperioden än under nyhetssändningarnas första år. Rapport och Aktuellt skiljer sig inte nämnvärt åt i dessa avseenden (se bilaga 1, tabell 5 och 6).

Andelen traditionella ”kvinnliga nyheter”, dvs det lätta och mjuka nyhetsmaterialet har således förändrats över tid, men denna förändring främst gäller det lätta materialet, human intrest, kultur och nöje som minskat jämfört med televisionens tidiga år. Andelen mjuka nyheter har ökat något över tid, för att sedan minska igen under 2000-talet , och har samtidigt hela tiden utgjort en mycket liten del av nyhetsmaterialet i stort. De stora skiftena finns inom de två ”manliga” nyhetskategorierna tunga nyheter och hårda nyheter samt mellan hårda nyheter och lätta nyheter.

* * *

Sammanfattningsvis kan man konstatera att den svenska televisionens första nyhetsprogram knappast utmärktes av den typ av nyheterna vi idag tänker på. De tunga ämnena utgjorde drygt 40 procent, men utrikesrapporteringen dominerade. Tillsammans utgör nyheterna av intresse 50 procent och de manliga är större än de kvinnliga. Granskningsperioden - 1968-1980 - innebär en kraftig upprioritering av de tunga nyheterna i såväl Aktuellt som Rapport och de utgör drygt två tredjedelar av nyhetsutbudet. Nyheter av intresse, både på manliga och kvinnliga sidan minskar kraftigt, de kvinnliga mest. Om man väger ihop de tunga manliga ämnena med manliga intressenyheter så utgör de tillsammans 82 procent av nyhetsutbudet under denna period.

Mitten av 1980-talet och 1990-talet innebär vissa förändringar i dessa avseenden. De manliga tunga ämnena tappar något, medan de kvinnliga mjuka ämnena vinner något, främst sociala frågor. 2000-talet utmärks av en återgång till situationen under 70-talet med en ökning av tunga nyheter och en minskning lätta ("kvinnliga") nyheter. Den ökade andelen kvinnliga journalister under 2000-talet har således inte bidragit med någon förändring mot mer mjuka eller lättare nyheter, utvecklingen har snarare gått mot fler tunga nyheter.

Källor i nyheterna

Uttalanden av ”vanliga” människor har alltid varit betydelsefulla i televisionens nyhetsprogram. Sett ur ett längre tidsperspektiv så har kategorin ökat något men det är inte frågan om någon dramatisk ökning. Under nyheternas första år låg andelen vanliga människor som fick uttala sig på 15 procent för att sedan öka till runt 25 procent under 2000-talets första år.

Tabell 7 Intervjupersonerna i nyhetsprogrammen under fyra perioder (procent)

Period	1958-1965	1968-1980	1985-1995	2000-2003
Vanliga människor	15	18	20	25
Experter	13	6	6	8
Organisationer	13	15	9	8
Näringsliv	10	12	11	10
Politiker	12	28	27	29
Myndigheter	10	10	13	11
Kändisar	17	4	4	3
Journalister	1	2	2	2
Övriga	9	5	8	6
Totalt	100	100	100	100
Antal intervjuer	351	2339	4168	1864

Under period två – 1970-talet - ökar politiker som källor kraftigt i nyheterna. De utgör nu en dryg fjärdedel av alla som får komma till tals i nyheterna. Till stor del sker denna ökning på kändisarnas bekostnad, de försvinner nästan helt ur nyhetsutbudet. Från att ha utgjort 17 procent av källorna under nyheternas inledande år i Aktuellt minskar kändisarna drastiskt 1968 och utgör nu enbart runt 3 procent av källorna. Olika typer av experter blir också något ovanligare i nyheterna. Detta är naturligtvis ett utslag av de tidigare nämnda uttalade satsningarna på ”seriös” nyhetsrapportering som slår igenom på 70-talet och av att de featureliknande inslagen och andra udda ting som återfanns i Aktuellt under början av 1960-talet nu helt försvunnit.

Utvecklingen ser likadan ut i såväl Aktuellt som i Rapport, eller om man vill uttrycka det annorlunda: när Rapport startar med uttalat syfte att bevaka det tunga och viktiga så påverkar detta källvalet och Aktuellt antar ett liknande format. Men vissa förändringar i källvalet sker trots allt i Aktuellt 1968, dvs före Rapportens start så det går inte enkelt att säga att Aktuellt kopierat Rapport. Snarare är det ett uttryck för en tidsanda som påverkar såväl ämnes- som källval och därmed också Rapportens policy vid starten. Bilden av de olika programmens källval och utvecklingen över tid kan sammanfattas i följande tabell.

Tabell 8 Enskilda och offentliga intervjupersoner i Aktuellt och Rapport under fyra tidsperioder (procent)

Period	1958-65	1968- 1980	1985- 1995	2000- 2003
	<i>Aktuellt</i>	<i>Aktuellt</i>	<i>Rapport</i>	<i>Rapport</i>
Vanligt folk	15	15	21	21
Off.källa	58	73	69	63
Kändis	17	4	4	5
Övriga	10	7	6	11
Summa	100	99	100	100
Antal	351	1122	1217	1882

Här syns det relativt tydligt hur Aktuellt under period två prioriterade de offentliga källorna på bekostnad av kändisarna för att sedan åter minska något på offentliga källor till förmån för vanligt folk. Rapport däremot håller en likartad källprofil under de tre första perioderna för att under 2000-talet öka andelen privatpersoner på bekostnad av offentliga källor.

Kvinnliga källor i nyheterna

I diskussionerna kring vad kvinnorna skulle kunna tillföra journalistiken bortsett från att fler "mjuka" ämnesområden bevakas - och att de ämnena bevakas på annorlunda sätt - så har ytterligare förhoppningar framförts. Den ena är att fler gräsrotsperspektiv skulle kunna förekomma, dvs mindre officiella källor och mer "vanligt" folk, den andra är att andelen kvinnor i nyheterna totalt sett skulle öka. Som vi tidigare konstaterat har andelen vanligt folk i nyheterna ökat, men frågan är om detta kan knytas till en ökad andel kvinnliga reportrar.

På redaktionerna har det under vissa perioder gjorts ansatser till att öka andelen kvinnor genom att exempelvis upprätta speciella register med kvinnliga källor. Andelen kvinnliga källor har naturligtvis också ökat i "realiteten": det finns väsentligt fler kvinnliga politiker, ekonomer och experter att tillgå när 70-tal blir 80-tal och sedan 90-tal. Syns då den ökade andelen kvinnor på arbetsmarknaden i nyheterna och tycks de journalistiska ambitionerna ha haft någon betydelse? Har det blivit fler kvinnliga intervjupersoner ?

De kvinnliga intervjupersonerna utgjorde under Aktuells första år runt 10 procent av alla personer. Under 1970-talet ökade andelen något under i början av 2000-talet utgjorde kvinnorna i snitt en fjärdedel av alla intervjupersoner.

Tabell 9 Andelen kvinnliga intervjupersoner i Aktuellt och Rapport fördelat över tid.

ÅR	58	60	65	68	70	75	80	85	90	95	20	03
Kvinnor	11	11	10	9	11	13	14	16	22	29	25	25
Antal	56	139	148	243	372	780	903	1022	1388	1674	928	914

Ökningen av andelen kvinnor kommer alltså mycket sent. Under åren fram till 1975 översteg andelen kvinnor aldrig 13 procent. Där skilde sig Rapport och TV-nytt/Aktuellt något åt till Rapport's fördel, men skillnaden var marginell (se bilaga 1, tabell 8). Den stora expansionen av kvinnor som intervjupersoner kom först på 1990-talet och under 1995 hade SVT:s

nyhetskanaler ungefär 30 procent kvinnliga intervjupersoner, en andel som sjönk under 2000-talet till 25 procent. Med andra ord domineras nyheterna alltjämt av män och i tre av fyra inslag är det män som är uttolkarna av skeden i samhället.

Andelen kvinnor ser också mycket olika ut beroende på vilka sociala grupper som avses. Vanligast är - och har alltid varit - att kvinnor får framträda som enskilda medborgare, ”kvinnan på gatan” och i enkäter på stan. 1995 utgjordes knappt hälften av kategorin ”vanligt folk” av kvinnor samtidigt som vanligt folk utgjorde 19 procent av alla intervjupersoner i televisionen. Kändisar är en annan kategori där kvinnor är relativt vanliga som källor. Fram till och med 1980 var detta näst vanligt folk den kategori där kvinnor oftast kunde förekomma som källor, ett mönster som återupprepas på 2000-talet.

Tabell 10 Andelen kvinnliga intervjupersoner inom olika aktörskategorier under fyra perioder (procent)

Period	1958 - 1965	1970 - 1980	1985 - 1995	2000-2003
Vanliga människor	30	36	43	43
Experter	0	10	17	12
Organisationer	2	5	18	22
Näringsliv	0	4	12	16
Politiker	2	7	19	19
Myndigheter	5	10	27	27
Kändisar	23	20	26	30
Total andel kvinnor	10	12	23	25

Kvinnor är och har alltid varit förhållandevis osynliga i andra funktioner och uppträder betydligt mer sällan som representanter för andra grupper. De representerar sig själva som vanliga svenskar, boende eller vad det nu kan gälla. Andelen kvinnliga intervjupersoner har dock ökat bland politiker, näringslivs- myndighets- och organisationsrepresentanter och kvinnor är förekommer också oftare som experter. I princip samtliga olika typer av kategorier och i de olika kanalerna kommer de stora ökningarna av kvinnliga källor under 1990-talet (se bilga 1, tabell 11, 12 och 13). 1995 framstår som ett ”toppår” i dessa avseenden, men sedan minskar andelen kvinnor åter generellt sett i dessa kategorier. Under Aktuellts tidiga år var exempelvis varenda expert en man, 1995 utgjorde kvinnorna 22 procent och år 2003 12 procent. Andelen kvinnliga politiker var 32 procent 1995 för att 2003 ha sjunkit till 18 procent och samma mönster återfinns i andelen kvinnliga myndighetspersoner.

Samtidigt som kvinnorepresentationen ökade fram till 1995 gäller dock fortfarande att det är männen som i huvudsak står som representanter för andra sociala grupper än vanligt folk och får uttala sig i egenskap av organisationsföreträdare, företrädare för näringslivet eller som politiska representanter. Männen utgör således även under 2000-talet det officiella Sverige i nyheterna och i än större utsträckning än i mitten på 1990-talet. Även om vissa mindre variationer finns om man studerar de två kanalerna år för år så är mönstret detsamma. Det är endast i Rapport som kvinnorna utgör nära hälften av intervjupersonerna år 2003 och då i kategorin kändisar. I kategorin ”vanligt folk” var drygt 40 procent kvinnor i både Aktuellt och Rapport. Tabellen nedan kan sammanfatta bilden och dessutom visa på förhållandena 1995.

Tabell 11 Andelen kvinnliga intervjupersoner inom olika aktörskategorier under fyra perioder (procent)

Period	1958-1965	1968-	1980	1985-	1995	1995	2000-	2003	
	<i>Aktuellt</i>	<i>Aktuellt</i>	<i>Rapport</i>	<i>Aktuellt.</i>	<i>Rapport</i>	<i>Aktuellt</i>	<i>Rapport</i>	<i>Aktuellt.</i>	<i>Rapport</i>
Vanliga människor	30	34	38	41	45	39	45	45	42
Offentliga källor	2	8	6	19	19	30	33	19	20
Kändisar	23	14	26	26	25	60	54	23	34
Övriga	9	8	3	16	9	27	27	12	10
Totalt andel kvinnor	10	12	13	24	23	33	36	24	26

* * *

Andelen kvinnor i nyheterna ökade fram till 1995, då de utgjorde en dryg tredjedel av källorna. Kvinnor har störst chans att medverka i nyheterna om de är vanliga medborgare eller kändisar. Och även om representationen av kvinnor bland offentliga källor också ökat när den aldrig upp till mer än runt en tredjedel som mest i enstaka fall under 1995, för att sedan minska igen till 20 procent under 2000-talet.

Kvinnor på olika områden

Ytterligare ett sätt att studera kvinnorepresentationen är att se till vilka nyhetstyper de förekommer inom. Som tidigare konstaterats ökade andelen viktiga nyheter kraftigt under perioden 1968-1980 på bekostnad av de intressanta, för att sedan minska något och återigen öka på 2000-talet. Andelen manliga nyheter ökade också under 1968-1980 för att sedan minska något. Var återfinns då de kvinnliga källorna i denna bild?

Tabell 12 Andelen kvinnliga intervjupersoner i olika typer av nyheter under fyra perioder i (procent)

Period	1958-1965	1968-1980	1985-1995	2000-2003
Nyhetstyp				
Manlig vikt	5	9	22	22
Kvinnlig vikt	12	24	33	33
Manlig intresse	10	14	16	28
Kvinnligt intresse	19	19	25	35
Viktiga	7	12	25	25
Intressanta	14	16	20	30
Manliga	7	10	22	23
Kvinnliga	17	23	31	33
Total andel kvinnor	10	12	24	25

Andelen kvinnor ökade fram till 1995 inom samtliga typer av nyheter och störst **ökning** av kvinnor återfinns inom de viktiga nyheterna, en ökning med 17 respektive 21 procentandelar. Ökningen av kvinnor inom de manliga viktiga nyheterna sker dock inte förrän under 1985-1995, medan ökningen av kvinnor i de kvinnliga viktiga påbörjas under 1970-talet för att sedan fortsätta under den senare perioden. Vad gäller ökningen av kvinnor som källor i de intressanta nyheterna så är den betydligt mer modest fram till 1995, för att sedan öka med 10 procentenheter, men samtidigt utgör, som vi sett, denna kategori nyheter en mindre andel av nyhetsutbudet. Medan kvinnor i snitt utgör en fjärdedel av källorna under de båda sista tidsperioderna kan man också notera - vilket kan sägas vara anmärkningsvärt - att inte ens inom de "kvinnliga nyheterna" når andelen kvinnor någon gång upp till mer än en tredjedel.

I samtliga olika typer av nyheter får kvinnor högst andel som "vanligt folk". Under perioden 1968-80 är t o m mer än varannan person en kvinna när de gäller de intressanta nyheterna. Denna andel sjunker dock något under påföljande period, men ökar igen till 72 procent under 2000-talet. Som offentliga personer (politiker, ekonomer, experter, organisationsföreträdare och myndighetspersoner) är kvinnor betydligt mer förekommande inom de "kvinnliga viktiga" nyheterna än i de manliga. Ett liknande mönster står att finna i de intressanta nyheterna, även om det inte är lika markant (se bilaga 1, tabell 13 och 14).

* * *

Sammantaget kan man säga att de skett en successiv ökning av andelen kvinnor i nyheterna och att den stora ökningen sker på 1990-talet för att åtföljas av en minskning på 2000-talet. 1995 utmärker sig som ett år med högst kvinnorepresentation och med högst andel kvinnliga officiella källor. Kvinnor är konstant underrepresenterade såväl vad gäller olika typer av källor som i olika typer av nyheter. Det är i egenskap av "vanligt" folk, dvs som privatpersoner och som kändisar som kvinnor har störst chans att bli utvalda av journalisterna och komma med i Tv-nyheterna. De tycks alltså som om den kvotering många journalister tillämpar fungerar bäst när det kommer till att fråga folk på staden om hur de röstat, om deras deklARATIONER eller om hur de kommer att drabbas av senaste budgeten. Som politiker eller andra officiella uttolkare av offentligheten framstår kvinnor som mindre intressanta att intervjua.

Reportrar och ämnesområden

Den stora ökningen av kvinnliga journalister kom under perioden 1985-1995. Om vi ser inom vilka ämnesområden det förekommer kvinnliga reportrar kan vi också här se att ökningen skett under perioden 1985-1995 utom vad gäller sociala frågor och energi/miljöfrågor. Inom dessa ämnesområden började andelen kvinnliga reportrar öka redan under 1970-talet. Ökningen av kvinnliga reportrar på de tunga områdena skedde således senare än ökningen på de mjuka.

Tabell 13 Andel inslag på olika nyhetsområden under olika tidsperioder som gjorts av kvinnliga reportrar under fyra perioder (procent)

Period Ämnesområde	1958-1965	1968-1980	1985-1995	2000-2003
Utrikes	0	5	28	26
Ekonomi, arbets- marknad	5	14	37	35
Politik	5	10	29	24
Sociala frågor	10	28	38	53
Olyckor, brott	11	14	30	28
Energi,miljö	0	20	29	47
Näringsliv	6	6	30	21
Kultur, nöje	23	27	59	48
Human interest	30	25	22	53
Sport	6	3	28	38
% inslag av kvinnor	9	12	32	32
Antal inslag	692	2843	3298	918

Männens dominans på redaktionerna syns ännu tydligare då man ser på det totala antalet inslag som produceras. Eftersom männen hela tiden är så många fler, även under 1990-talet, så producerar de hela tiden fler inslag än kvinnorna. Snittet för kvinnliga reportrar under de både senare tidsperioderna är en tredjedel av inslagen. Under perioden 1985-1995 är kvinnorna relativt väl representerade i förhållande till sin andel produktionen inom samtliga områden förutom kultur och nöje där de producerar mer än hälften av inslagen. Under 2000-talet förändras bilden något, inom politik och näringsliv är kvinnliga reportrar underrepresenterade och inom sociala frågor, kultur/nöje, miljö samt human interest är de istället överrepresenterade. Bilden blir något tydligare när ämneskategorierna grupperas.

Tabell 14 Andelen inslag fördelat på olika nyhetstyper, som är gjorda av manliga respektive kvinnliga journalister under fyra perioder (procent)

Period	1958-1965	1968-1980	1985-1995	2000-2003
Kvinnor på tunga nyheter (MV)	3	9	31	25
Män på tunga nyheter	97	91	69	75
Kvinnor på (KV) mjuka nyheter	10	28	35	50
Män på mjuka nyheter	90	72	65	50
Kvinnor på hårda nyheter (MI)	6	10	25	30
Män på hårda nyheter	94	90	75	70
Kvinnor på (KI) lätta nyheter	23	18	32	49
Män på lätta nyheter	77	82	68	51
Antal inslag	592	2517	2942	837

Kommentar: I tabellen ingår samtliga inslag i Aktuellt (1958-2003), TV-nytt (1970), Rapport (1970-2003) som gjorts av namngivna reportrar. Varje nyhetskategori (tung, hård, lätt, mjuk) summerar till 100 procent om procenttalen för män respektive kvinnor läggs samman.

Männens dominans är synlig inom alla typer av nyheter under alla tidsperioder eftersom de är flest i till antalet. Under Aktuells första år var dominansen störst inom de tunga och de hårda nyheterna, men männen dominerade även de mjuka inslagen. Vad gäller de lätta nyheterna gjorde dock kvinnorna en större andel, runt en fjärdedel. Under period två minskar männens dominans inom de mjuka ämnena något där kvinnorna nu svarar för en dryg fjärdedel av reportagen. Det är dock inte förrän efter 1985 som en ökning kvinnornas andel av de tunga och hårda nyheterna sker och de når upp till mellan 25-31 procent av inslagen. Inom de mjuka och lätta nyheterna ökar också kvinnornas andel av inslagen under denna period. 2000-talet utmärks av en minskning av kvinnor på tunga nyheter och en kraftig ökning av kvinnor på mjuka och lätta nyheter. Det har alltså skett en utjämning mellan könen beträffande mjuka och lätta nyheter, här produceras hälften av inslagen av kvinnor (som därmed är överrepresenterade), men männen dominerar i journalistiken inom tunga nyheter, tre av fyra inslag produceras av män. Här är alltså kvinnorna alltjämt underrepresenterade, både i förhållande till sin andel av inslagen och sin andel på redaktionen. En jämförelse mellan Aktuellt och Rapport ger dock en mer nyanserad bild; det är i Rapport som kvinnornas andel av de viktiga nyheterna minskat under 2000-talet, både de tunga och mjuka, och andelen intressanta producerade av kvinnor ökat medan bilden för Aktuellt är annorlunda; här är kvinnornas andel av de tunga nyheterna intakt, medan andelen mjuka nyheter producerade av kvinnor ökat (se bilaga 1, tabell 20).

Ett alternativt sätt att undersöka mäns och kvinnors bevakning redovisas i nedanstående tabell som visar vad män och kvinnor bevakat och hur det förändrats över tid. Tabellen visar att

bevakningsområdena var starkt könsmärkta (dvs uppdelade efter kön) under i televisionens nyhetssändningar under de första åren. Hälften av kvinnornas bevakning bestod av kultur, nöje eller human intrest. Männens bevakningsområden var mer spridda, men internationella frågorna dominerade i bevakningen. Under första undersökningsperioden 1958-1965 behandlade 17 procent av männens inslag krig, terrorism eller andra typer av statsangelägenheter men 0 procent av kvinnornas inslag täckte detta område.

Tabell 15 Ämnesinriktningen hos manliga respektive kvinnliga reportrar under fyra perioder (procent)

Period	1958- 1965		1968- 1980		1985- 1995		2000- 2003	
Ämnesområde	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Internationella frågor	0	17	8	21	18	21	24	32
Ekonomi, arbetsmarknad	3	6	20	18	14	11	9	8
Politik	5	8	14	17	15	18	11	16
Sociala frågor	7	6	16	6	13	9	18	8
Olyckor, brott	13	10	7	6	10	11	9	11
Energi,miljö	2	1	10	5	4	5	5	3
Näringsliv	5	7	4	9	7	8	5	10
Kultur,nöje human intrest	48	13	10	4	9	6	8	3
Övrigt	18	32	11	13	10	11	11	9
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal inslag	61	631	348	2495	1191	2605	292	626

Under period två, dvs 1970-talet, så började männens dominans vad gäller statsangelägenheter att tunnas ut något och under 1985-1995 var det nästan lika vanligt att kvinnliga reportrar bevaka internationella frågor/krig som att män gjorde det. På 2000-talet återuppstår dock skillnaden igen. Överlag jämnas skillnaderna i mäns och kvinnors bevakning ut under åren fram till 1995. När andelen ekonomi och politik ökar i nyheterna så täcks dessa områden av såväl kvinnor som män. Vad gäller de sociala frågorna så är det dock tydligt att dessa - när de ökar sin andel av bevakningen på 70-talet - i större utsträckning bevakas av kvinnor än av män. Skillnaden minskar fram till 1995 men återuppstår under 2000-talet,något som även gäller för politik och näringslivsfrågor. 1995 framstår på liknande sätt som tidigare visats beträffande källor som en brytpunkt, könsmärkningen i bevakningen försvann, men på 2000-talet återuppstår den med samma förtecken som under 1970-talet.

Ett sätt att ge en mer övergripande och sammanfattande beskrivning av vad som hittills sagts är att studera män och kvinnors produktion av olika typer av nyheter istället för enskilda ämnesområden. I tabellen nedan visas detta.

Tabell 16 Kvinnliga respektive manliga journalisters produktion av inslag med tunga nyheter (politik, ekonomi, utrikes), mjuka nyheter (sociala frågor och miljö), lätta nyheter (kultur, human interest, nöje) och hårda nyheter (brott, sport, teknik) under fyra tidsperioder (procent)

Period	1958- 1965		1968- 1980		1985- 1995		2000- 2003	
Nyhestyp	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Tunga MV nyheter	14	46	53	72	63	63	58	74
Mjuka nyheter KV	10	8	28	10	19	16	24	11
Hårda nyheter MI	18	27	10	12	10	11	11	11
Lätta nyheter KI	58	18	9	6	8	8	7	4
Viktiga	24	55	81	82	82	81	82	85
Intressanta	76	45	19	18	18	19	18	15
Manliga	32	73	62	84	73	74	69	85
Kvinnliga	68	27	38	16	27	26	31	15
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	50	542	298	2219	914	2028	259	578

Under den första perioden framstår de tunga nyheterna som klart dominerade av manliga reportrar medan kvinnor föredrog - eller fick sig tilldelade - de lätta nyheterna att bevaka. När sedan andelen tunga nyheter totalt sett ökar under perioden 1968-1980 så minskar skillnaderna något mellan män och kvinnors bevakning vad gäller de tunga nyheterna, men ökar vad gäller de mjuka såtillvida att de sistnämnda är något kvinnor i större utsträckning än män bevakar. Framme vid 1985-1995 så bevakar såväl män som kvinnor både tunga och mjuka nyheter och det går knappast att tala om att olika typer av nyheter skulle vara könsmärkta i bemärkelsen att de domineras av kvinnor eller män om man ta hänsyn till andelen män och kvinnor som producerar. Men på 2000-talet visar sig en liknande könsmärkning som på 1970-talet; återigen domineras mäns bevakning av tunga nyheter, 3 av 4 inslag producerade av män behandlade politik, ekonomi eller internationella frågor. Mjuka ämnen, speciellt sociala frågor blev igen en kvinnlig domän, vart fjärde inslag producerat av kvinnor återfinns inom denna kategori. Tendenserna under 2000-talet gäller för såväl Aktuellt som Rapport, men är betydligt starkare i Rapport.

* * *

Sammantaget kan sägas att televisionens nyheter utmärkts av en könsmärkning av bevakningsområden, män har dominerat på tunga nyheter och kvinnor på intressanta och i viss mån mjuka. Under perioden 1985-1995 utjämnades skillnaderna, bland annat till följd av intern kritik och interna diskussioner. Under 2000-talet återuppstod dock könsmärkningen, män dominerade på de traditionellt statusfulla områdena såsom tunga nyheter och framförallt internationella frågor, medan sociala frågor blev mer av kvinnornas ”område”. Till följd av att män totalt sett står för två tredjedelar av de producerade nyhetsinslagen, dominerade de dock även i början av 2000-talet samtliga ämnesområden förutom sociala frågor och human interest, medan en viss könsbalans rådde inom miljöfrågor och kultur/nöje.

Kvinnliga och manliga reportrars källval

I diskussionen kring kvinnors betydelse i journalistiken har ofta en förändring av vilka intervjuas i nyheterna förts fram som en konsekvens, både med avseende på en ökad andel kvinnliga källor och med avseende på minskad andel officiella källor. Vi skall därför i det följande undersök dessa aspekter i nyhetsrapporteringen.

Tabell 17 Kvinnliga och manliga källor i inslag gjorda av manliga respektive kvinnliga reportrar under fyra perioder (procent)

Period	1958- Kvinnor	1965 Män	1968- Kvinnor	1980 Män	1985- Kvinnor	1995 Män	2000- Kvinnor	2003 Män
Kvinnor	29	9	20	11	30	21	28	24
Män	71	91	80	89	70	79	72	76
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal intervjuade	28	286	344	1892	1462	2952	562	1199

Av tabellen framgår att det funnits ett klart samband mellan reporterns kön och valet av källor. Kvinnliga reportrar har i högre grad använt sig av kvinnliga källor och mest märkbart är detta under Aktuellts första år. Då var 3 av 10 intervjuade kvinnor, jämfört med 1 av 10 i männens reportage. Skillnaden minskar något under de nästföljande perioderna för att näst intill försvinna under 2000-talet. Sett över tid har de manliga reportrarna ökat sin användning av kvinnliga källor mer än de kvinnliga reportrarna. Nästa fråga blir då om manliga och kvinnliga reportrar använder sig av olika typer av källor i sina nyhetsinslag.

Tabell 18 Källor i inslag gjorda av manliga respektive kvinnliga reportrar över tid under fyra perioder (procent)

Period	1958- Kvinnor	1965 Män	1968- Kvinnor	1980 Män	1985- Kvinnor	1995 Män	2000- Kvinnor	2003 Män
Vanliga människor	18	15	22	17	23	18	26	24
Experter	4	13	9	6	5	6	8	8
Organisations- företrädare	14	14	14	15	11	9	8	8
Näringslivet	7	11	8	12	11	12	11	9
Politiker	4	11	19	29	24	27	22	31
Myndighets- företrädare	7	10	16	10	13	13	12	10
Kändisar	36	15	6	4	6	3	5	2
Övriga	10	11	6	7	7	12	8	8
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal intervjuade	28	293	352	1919	1503	3007	569	1212

Överlag kan man konstatera att kvinnor har varit något mer benägna att använda sig av ”vanligt folk” i sina inslag, men att såväl män som kvinnor ökat sin användning av ”vanligt

folk” som källor sett över tid. I gengäld har manliga reportrar varit något mer benägna att använda sig av politiker. Denna skillnad är som störst fram till 1980 för att sedan jämnas ut, men återuppstår i början av 2000-talet. I övrigt finns det ingen större skillnad i män och kvinnors källval, det är samma typ av människor som förekommer oavsett vem som gör reportaget.

Som tidigare konstaterats finns det vissa skillnader i de ämnen som män och kvinnor bevakat och intressant blir då att undersöka huruvida de skillnader i källval som ovan visats beror på att man bevakar olika saker eller på att kvinnliga reportrar i högre utsträckning prioriterat kvinnliga källor oavsett ämnen.

Tabell 19 Manliga och kvinnliga källor i inslag om tunga, mjuka, lätta och hårda nyheter gjorda av manliga respektive kvinnliga reportrar, totalt 1958-1995 (procent)

	Tunga Kvinnor	Nyheter Män	Mjuka Kvinnor	Nyheter Män	Hårda Kvinnor	Nyheter Män	Lätta Kvinnor	Nyheter Män
Kvinnor totalt	25	15	36	27	28	11	30	20
Män totalt	75	85	64	73	72	89	70	80
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal intervjuer	938	2921	442	847	138	458	134	359

Tabell 20 Manliga och kvinnliga källor i inslag om tunga, mjuka, lätta och hårda nyheter gjorda av manliga respektive kvinnliga reportrar 2000-2003 (procent)

	Tunga Kvinnor	Nyheter Män	Mjuka Kvinnor	Nyheter Män	Hårda Kvinnor	Nyheter Män	Lätta Kvinnor	Nyheter Män
Kvinnor totalt	23	22	36	29	28	25	47	25
Män totalt	77	78	64	71	72	75	53	75
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal intervjuer	281	829	155	131	39	99	34	40

Från Aktuellts start och fram till 1995 är bilden entydig, oavsett vilken typ av nyheter som bevakas så tenderar kvinnliga reportrar att välja fler kvinnliga källor än vad manliga reportrar gör under alla tidsperioder. Det förekommer visserligen fler kvinnliga källor inom de mjuka och lätta nyheterna men samtidigt kan man se att när kvinnor bevakar tunga områden – politik, ekonomi mm – så väljer de fler kvinnliga källor än vad männen gör när de bevakar exempelvis kvinnliga intressanta ämnen. Och allra störst är skillnaden när kvinnor bevakar manliga intressanta ämnen, då återfinns kvinnliga källor i tre av tio reportage, medan de manliga reportrarna enbart använder sig av kvinnliga källor i ett av tio reportage. Reporterens kön tycks alltså ha haft betydelse oavsett vilken typ av nyheter som bevakades. Högst andel kvinnliga källor förekommer när kvinnliga reportrar bevakar mjuka frågor, i ämnen som sociala frågor, skolfrågor mm kommer andelen kvinnliga källor upp till en tredjedel. Bilden gäller för alla nyheter som sänkts mellan 1958 och 1995, och sett över tid har kvinnliga reportrar alltså främst bidragit till ökning av kvinnliga källor inom de tunga nyheterna, från 14

procent till 28 procent, det vill säga inom den nyhetstyp som varit mest dominerad av manliga källor.

På 2000-talet blir bilden delvis annorlunda. Som tidigare visats sjönk andelen kvinnliga källor och tendensen att kvinnliga reportrar prioriterade kvinnliga källor i högre utsträckning än män försvann. Inom kategorierna tunga och hårda nyheter spelar inte längre reporterns kön någon roll, av det skälet att de manliga reportrarna ökat sin andel kvinnliga källor; kvinnliga reportrars andel är i princip intakt. Däremot är andelen kvinnliga källor alltjämt högre när kvinnliga reportrar bevakar mjuka områden och lätta. Slutsatsen som kan dras är att reporterns kön spelat ut sin roll för källvalet inom nyheter som berör den ”manliga” sfären, men alltjämt har betydelse för den ”kvinnliga” sfären.

Kvinnor, män och nyheter i televisionen - konklusioner

I inledningen till denna rapporten ställdes tre frågor upp som nu sammanfattningsvis och kortfattat kommer att besvaras.

A/ Hur har andelen kvinnliga nyhetsproducenter förändrats över tid?

Under Svts första decennium som nyhetsrapportör utgjorde kvinnorna i snitt 10 procent av reporterna. När Rapport startade 1970 ökade andelen till 20 procent och sedan dess har kvinnornas andel på SVTs nyhetsredaktioner ökat kontinuerligt och så även deras andel av de inslag som produceras. I förhållande till sitt antal har dock kvinnorna alltid producerat färre inslag än männen och en av förklaringarna har delvis varit att kvinnorna ofta gjorde längre reportage än männen. Denna förklaring är dock främst giltig fram till 1980-talet och trots att Svts reportergrupp på 2000-talet blivit i princip könsneutral utgjordes kvinnornas andel av inslagen fortfarande ”bara” en tredjedel, något högre i Aktuellt och något lägre i Rapport.

B Hur ser relationen mellan reporterns kön och ämnesval ut?

Medan TV-nyheterna under sina tidiga år – i form av Aktuellt – prioriterade internationella frågor/krig samt mer lättsamma ämnen utmärks 1970-talet av en orientering mot ekonomi och politik på bekostnad av det mer lättsamma materialet, tunga nyheter får således hög prioritet. Mitten av 1980-talet och 1990-talet innebär vissa förändringar såtillvida att de manliga tunga ämnena tappar något, medan de kvinnliga mjuka ämnena vinner något, främst sociala frågor. 2000-talet däremot utmärks av en återgång till situationen under 70-talet med en ökning av tunga nyheter och en minskning lätta (”kvinnliga”) nyheter.

Televisionens nyheter har utmärkts av en könsmärkning av bevakningsområden, män har dominerat på tunga nyheter och kvinnor på intressanta och i viss mån mjuka. När de tunga nyheter prioriterades och fick hög status på 70-talet var de alltjämt männens revir även om kvinnorna ökade sin andel av bevakningen. Mjuka nyheter däremot bevakades i större utsträckning av kvinnor. Under perioden 1985-1995 utjämnades skillnaderna, bland annat till följd av intern kritik och interna diskussioner. Under 2000-talet återupptod dock könsmärkningen igen, män dominerade på de traditionellt statusfulla områdena såsom tunga nyheter och framförallt internationella frågor, medan sociala frågor blev mer av kvinnornas ”område”. Till följd av att män totalt sett står för två tredjedelar av de producerade nyhetsinslagen, dominerade de dock även i början av 2000-talet samtliga ämnesområden förutom sociala frågor och human interest, och en könsbalans rådde inom miljöfrågor och kultur/nöje.

C Hur ser relationen mellan reporterns kön och källornas kön ut?

Andelen kvinnor i nyheterna ökade successivt fram till 1995, då de utgjorde en dryg tredjedel av källorna, men under 2000-talet sjönk andelen till 25 procent igen. Kvinnor har störst chans att medverka i nyheterna om de är vanliga medborgare eller kändisar och är betydligt mindre förekommande som politiker, experter m.m. Representationen av kvinnor som offentliga källor har ökat sett över tid och 1995 när representationen var som högst utgjorde de som mest en tredjedel. Därefter minskade andelen igen till 20 procent under 2000-talet. Fram till 2000-talet fanns en skillnad i manliga och kvinnliga reporterns källval. Kvinnliga reportrar var betydligt mer benägna att intervjua kvinnor än vad männen var. Bilden gäller för

samtliga typer av nyheter och främst har de kvinnliga reportrarna (sett över tid) bidragit till att det blivit fler kvinnor inom de tunga nyheter. På 2000-talet förändras bilden och inom kategorierna tunga och hårda nyheter spelar inte längre reporterns kön någon roll, av det skälet att de manliga reportrarna ökat sin andel kvinnliga källor; kvinnliga reporters andel är i princip intakt. Däremot är andelen kvinnliga källor alltså högre när kvinnliga reportrar bevakar mjuka områden och lätta. Slutsatsen som kan dras är att reporterns kön spelat ut sin roll för källvalet inom nyheter som berör den ”manliga” sfären, men alltså har betydelse inom den ”kvinnliga” sfären.

Referenser

Djerf Pierre, Monika and Löfgren Nilsson, Monica (2004) "Gender-Typing in the Newsroom: The Feminization of Swedish Television News Production, 1958-2000" in M. de Bruin and Karen Ross (Eds), *Gender and Newsroom Cultures. Identities at Work*, Creskill, New Jersey: Hampton Press, pp 81-106.

Djerf Pierre, Monika (2007) "The Gender of Journalism. The Structure and Logic of the Field in the Twentieth Century" in *Nordicom Review*, Jubilee Issue 2007, pp. 81-104.

Hvitfeldt, Håkan och Malmström, Torsten (1990) *Ekonomi och arbetsmarknad: Journalistik i förändring* Stockholm: Svensk informations mediecenter (SIM).

Löfgren Nilsson, Monica (2000) Att göra skillnad - kvinnors betydelse och villkor i svensk nyhetsjournalistik' I *Kvinnor och medier*, Stockholm: Institutet för mediastudier.

Löfgren Nilsson, Monica (2004) "Könsmärkning i SvTs nyheter 1958-2003 *Nordicom Information* nr.4: s117-125.

Löfgren Nilsson, Monica (2007) "Journalism – a genderized field", in Asp. Kent (ed), *Den svenska journalistkåren*, Göteborg: Department of Journalism and Mass Communication, University of Gothenburg.

Löfgren Nilsson, Monica (2010) "'Thinkings" and "Doings" of Gender. Gendering Processes in Television News Production i *Journalism Practice* Vol XX:1.

Själänder, Max och Wikbrand, Kim (1999) *Ett mål blir inte ett mål förrän det visats i sportspegeln*. C-uppsats, Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation.

Bilaga 1

Tabeller

Tabell 1 Nyhetsinnehållets förändring i samtliga kanaler över tid. Inslagens fördelning på olika ämnesområden 1958-2003 (procent)

	1958	1960	1965	1968	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2003
Internationella frågor/krig	24	12	15	31	19	23	10	18	18	20	27	36
Ekonomi	3	3	7	4	25	13	24	11	16	8	8	7
Politik	1	4	10	16	14	17	20	19	17	16	15	14
Sociala frågor	5	4	7	8	7	6	7	9	12	10	10	7
Olyckor, brott	16	17	9	8	7	4	6	9	7	16	16	8
Energi, miljö	3	2	1	1	4	7	8	4	5	4	3	4
Näringsliv	6	5	6	9	4	8	10	10	6	6	7	9
Kultur, nöje	8	12	8	4	2	2	1	3	3	3	2	3
Human interest	9	9	9	4	4	2	2	6	4	4	3	2
Sport	8	13	9	3	7	9	4	2	3	4	4	2
Vetenskap	5	5	9	4	2	2	1	3	2	1	1	1
Övrigt	14	13	11	6	6	7	6	7	6	6	4	7
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	109	242	491	510	761	846	860	1119	1168	1214	653	502

Tabell 2 Nyhetsinnehållets förändring i Aktuellt över tid. Inslagens fördelning på olika ämnesområden 1958-2003 (procent)

	1958	1960	1965	1968	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2003
Internationella frågor/krig	24	12	15	31	20	21	11	18	21	23	29	38
Ekonomi	3	3	7	4	24	14	26	10	16	8	8	7
Politik	1	4	10	16	12	21	16	20	13	15	15	18
Sociala frågor	5	4	7	8	7	5	8	10	14	10	9	4
Olyckor, brott	16	17	9	8	8	2	5	10	7	18	19	7
Energi, miljö	3	2	1	1	4	9	10	4	5	4	2	5
Näringsliv	6	5	6	9	4	9	10	10	5	6	6	8
Kultur, nöje	8	12	8	4	1	2	1	4	4	3	2	4
Human interest	9	9	9	4	4	2	2	5	4	5	2	2
Sport	8	13	9	3	8	7	2	0	3	2	1	2
Vetenskap	5	5	9	4	2	1	0	2	1	1	2	1
Övrigt	14	13	11	6	6	7	7	7	7	5	5	4
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	109	242	491	510	552	361	369	513	587	559	323	226

Tabell 3 Nyhetsinnehållets förändring i Rapport över tid. Inslagens fördelning på olika ämnesområden 1970 -2003 (procent)

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2003
Internationella frågor/krig	18	24	9	18	16	18	26	34
Ekonomi	29	12	21	11	16	9	6	8
Politik	18	15	23	18	20	17	16	11
Sociala frågor	6	7	6	8	10	10	12	9
Olyckor, brott	2	5	6	9	8	15	15	9
Miljö, energi	4	6	6	5	6	5	4	3
Näringsliv	4	7	10	10	7	6	7	9
Kultur, nöje	4	2	1	2	2	3	2	3
Human interest	3	2	2	6	4	4	2	1
Sport	4	10	6	4	3	4	2	2
Vetenskap	2	2	2	3	2	2	2	2
Övrigt	6	7	6	6	6	8	5	9
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal inslag	209	485	491	606	581	654	330	276

Tabell 4 Nyhetsinslagen i Aktuellt och Rapport under fyra tidsperioder. Inslagens fördelning på olika ämneskategorier (procent)

Ämnesområde	1958- 1965	1968- 1980	1985- 1995	2000- 2003
	Aktuellt	Aktuellt Rapport	Aktuellt Rapport	Aktuellt Rapport
Internationella frågor/krig	15	21 16	21 17	33 30
Ekonomi, arbetsm.	5	17 19	12 12	8 7
Politik	7	16 19	16 18	16 14
Sociala frågor	6	7 7	11 9	7 11
Olyckor,brott	12	6 5	12 11	14 12
Energi,miljö	1	6 6	4 5	4 3
Näringsliv	6	8 8	7 8	7 8
Kultur, nöje	9	2 2	4 2	3 2
Human interest	9	3 2	5 5	2 2
Övrigt	29	14 16	10 12	7 11
Summa	100	100	100	100
Antal inslag	842	1792	1185	1660

Tabell 5 Nyhetstyper i Aktuellt över tid 1958-2003 (procent)

	1958	1960	1965	1968	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2003
Tunga MV Nyheter	41	31	46	69	67	72	75	66	62	60	67	81
Mjuka KV Nyheter	9	8	8	11	12	12	14	14	20	16	12	8
Hårda MI Nyheter	22	32	25	11	14	10	4	9	9	17	16	7
Lätta KI Nyheter	28	29	21	9	6	6	7	11	8	8	6	4
”manliga”	63	63	71	80	82	82	79	75	71	77	83	88
”kvinnliga”	17	17	29	20	18	18	21	25	29	23	18	12
”viktiga”	50	39	54	79	80	84	89	80	82	76	79	89
”intressanta	50	61	46	21	20	16	11	20	18	24	22	11
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	101	100
Antal inslag	86	193	427	458	488	328	307	450	522	494	287	206

Tabell 6 Nyhetstyper i Rapport över tid 1970-2003 (procent)

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2003
Tunga MV Nyheter	74	65	72	63	64	59	62	72
Mjuka KV Nyheter	12	12	11	14	18	17	18	12
Hårda MI Nyheter	8	19	11	12	10	17	16	12
Lätta KI Nyheter	6	5	6	10	8	6	4	4
”manliga”	82	84	83	76	74	77	78	84
”kvinnliga”	18	16	17	24	26	23	22	16
”viktiga”	86	76	83	78	82	76	80	84
”intressanta	14	24	17	22	18	24	20	16
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal inslag	192	433	431	545	538	568	301	244

Tabell 7 Nyhetstyper i Aktuellt och Rapport under fyra perioder (procent)

Period Nyhetstyp	1958-65 Aktuellt	1968-1980 Aktuellt	1980 Rapport	1985-1995 Aktuellt	1995 Rapport	2000-2003 Aktuellt	2003 Rapport
Tunga MV nyheter	41	70	69	62	62	73	67
Mjuka KV nyheter	8	12	12	17	16	10	15
Hårda MI nyheter	27	11	14	12	13	12	14
Lätta KI nyheter	24	7	5	9	8	5	4
”manliga”	68	81	83	74	75	85	81
”kvinnliga”	32	19	17	26	24	15	19
”viktiga”	50	82	81	79	78	83	82
”intressanta”	50	18	19	21	22	17	18
Summa	100	100	100	100	100	100	100
n-värde	706	1581	1056	1466	1651	493	543

Tabell 8 Andelen kvinnliga intervjupersoner i nyheterna under fyra tidsperioder

Period	1958-1965	1970-1980	1985-1995	2000-2003
Kvinnor	10	12	23	20
Antal	343	2298	4084	1842

Tabell 9 Andelen kvinnliga intervjupersoner i nyheterna fördelat över tid och program (A: Aktuellt, R: Rapport,

Period	58	60	65	70	70	75	75	80	80	85	85	90	90	95	95	20	20	03	03
Program	A	A	A	A	R	A	R	A	R	A	R	A	R	A	R	A	R	A	R
Kvinnor	11	10	10	7	13	11	15	16	12	15	17	21	22	31	28	24	26	24	26
Antal	56	143	148	142	230	337	443	383	520	441	581	695	693	669	975	349	534	395	519

Tabell 10 Andelen kvinnliga intervjupersoner i nyheterna fördelat på tre tidsperioder och program.

Program	1958-1965		1970- 1980		1985- 1995		2000- 2003	
	Aktuellt		Aktuellt	Rapport	Aktuellt	Rapport	Aktuellt	Rapport
Kvinnor	10		12	13	24	23	24	26
Antal	343		1105	2298	1835	2249	789	1053

Tabell 11 Kvinnliga intervjupersoner i olika aktörskategorier och i olika medier 1958-2003 (procent).

Period	1958-65 Aktuellt	1968- Aktuellt	1980 Rapport	1985- Aktuellt	1995 Rapport	2000- Aktuellt	2003 Rapport
Vanliga människor	30	34	38	41	45	45	42
Experter	0	13	6	14	20	14	12
Organisationer	2	5	5	14	20	18	26
Näringsliv	0	6	3	16	9	17	16
Politiker	2	6	7	19	20	19	19
Myndigheter	5	11	7	29	24	26	28
Kändisar	23	14	26	26	25	23	34
Total andel kvinnor	10	12	13	24 95=31	23 95=28	24	26
Antal intervjuer	347	1123	1217	1882	2286	789	1503

Tabell 12 Andelen kvinnliga intervjupersoner inom olika aktörskategorier i Aktuellt 1958-2003 (procent)

Period	1958	1960	1965	1968	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2003
Vanliga människor	20	40	25	37	32	37	32	41	39	43	47	43
Experter	0	0	0	9	0	16	20	4	12	22	15	12
Organisationer	0	0	4	4	4	11	2	4	17	21	13	23
Näringsliv	0	0	0	10	0	6	6	8	15	23	5	22
Politiker	17	0	0	4	0	5	13	10	11	32	21	18
Myndigheter	0	4	11	3	0	17	16	21	28	35	30	18
Kändisar	43	18	22	20	0	6	23	16	24	35	40	8
Total andel Kvinnor	11	10	10	9	7	11	16	15	21	31	24	24
Antal intervjuer	56	143	148	243	142	337	383	441	695	699	394	395

Tabell 13 Andelen kvinnliga intervjupersoner i Rapport 1970-2003 i olika aktörskategorier

ÅR	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2003
Vanliga människor	48	40	30	43	40	50	43	42
Experter	0	7	8	5	31	18	5	18
Organisationer	0	8	6	16	23	21	20	34
Näringsliv	10	4	-	1	12	12	14	16
Politiker	2	9	8	12	12	30	24	15
Myndigheter	9	3	9	23	29	22	35	18
Kändisar	18	14	47	8	18	35	25	47
Total andel kvinnor	13	15	12	17	22	28	26	26
Antal intervjuer	230	443	520	581	693	975	534	519

Tabell 14 Andelen kvinnliga intervjupersoner i inslag om tunga och mjuka, nyheter, under olika perioder i samtliga nyhetssändningar (procent).

Period	Manlig vikt				kvinnlig vikt			
	58-65	68-80	85-95	20-03	58-65	68-80	85-95	20-03
Vanliga människor	33	32	44	39	40	44	45	47
Experter	0	11	16	11	0	14	23	13
Organisationer	0	3	16	17	0	14	32	27
Näringsliv	0	3	12	16	0	8	16	14
Politiker	3	4	20	19	0	25	30	22
Myndigheter	0	6	25	20	25	18	36	38
Kändisar	50	14	15	12	0	33	10	0
Journalister	0	0	25	13	0	50	38	0
Total andel kvinnor	5	9	22	22	12	24	33	33
Antal intervjuer	95	1398	2473	1166	33	376	907	291

Tabell 15 Andelen kvinnliga intervjupersoner i inslag om lätta och hårda nyheter, under olika perioder i samtliga nyhetssändningar (procent).

Period	Lätt nyhet				Hårda Nyhet Man intress			
	58-65	68-80	85-95	20-03	58-65	68-80	85-95	20-03
Vanliga människor	44	54	38	36	33	58	45	72
Experter	0	20	29	44	0	10	4	7
Organisationer	8	19	18	0	0	4	8	50
Näringsliv	0	14	15	50	0	17	13	0
Politiker	0	0	12	0	0	0	18	20
Myndigheter	0	0	32	25	0	0	14	38
Kändisar	31	21	29	38	10	18	20	17
Journalister	0	17	10	0	0	0	9	0
Total andel kvinnor	19	19	25	35	10	14	16	28
Antal intervjuer	78	122	520	74	74	130	411	153

Tabell 16 Andelen av inslagen på olika nyhetsområden under olika år som gjorts av kvinnliga reportrar i TV-nyheterna (totalt i Aktuellt och Rapport) 1958-2003 (procent)

Ämnesområde	58	65	68	70	75	80	85	90	95	2000	2003
Utrikes	0	0	0	4	1	16	27	29	29	26	24
Ekonomi,arbets- marknad	0	33	0	16	8	15	41	41	26	33	38
Politik	100	0	4	10	1	20	26	30	32	17	33
Sociala frågor	0	11	11	31	29	34	35	39	38	51	56
Olyckor, brott	50	0	3	11	9	22	20	37	32	25	32
Energi,miljö	0	0	0	6	25	25	30	24	33	38	53
Näringsliv	0	18	3	0	8	8	23	38	33	10	30
Kultur,nöje	0	8	38	15	28	27	41	63	70	64	35
Human interest	0	46	31	23	36	6	20	21	25	60	43
% inslag av kvinnor	13	7	9	11	9	18	28	34	32	30	33
Antal inslag	86	162	444	729	804	817	1059	1083	1156	496	422

Tabell 17 Andelen av inslagen på olika nyhetsområden under olika tidsperioder som gjorts av kvinnliga reportrar i Aktuellt, 1958-2003 (procent)

Ämnesområde	1958-1965	1968-1980	1985-1995	2000-2003
Utrikes	0	4	26	28
Ekonomi, arbetsmarknad	5	12	38	33
Politik	5	6	27	33
Sociala frågor	10	25	38	57
Olyckor, brott	11	12	32	27
Energi, miljö	0	23	32	64
Näringsliv	6	3	42	39
Kultur, nöje	23	22	61	47
Human interest	30	29	35	75
% inslag av kvinnor	9	11	33	36
Antal inslag	692	1726	1504	408

Tabell 18 Andelen av inslagen på olika nyhetsområden under olika tidsperioder som gjorts av kvinnliga reportrar i Rapport 1970-2003 (procent)

Ämnesområde	1970-1980	1985-1995	2000-2003
Utrikes	7	30	23
Ekonomi, arbetsmarknad	15	37	36
Politik	15	31	15
Sociala frågor	32	37	50
Olyckor, brott	17	28	28
Energi, miljö	16	27	31
Näringsliv	10	21	8
Kultur, nöje	33	55	50
Human interest	16	13	33
% inslag av kvinnor	15	30	28
Antal inslag	1117	1794	510

Tabell 19 Ämnesinriktningen i nyhetsreportagen hos kvinnliga respektive manliga reportrar i Aktuellt och Rapport under olika tidsperioder (procent)

<i>Program</i>	58- 65		1968- 1970		1985		1995		2000- 2003		Aktuellt		Rapport	
	Kvin	Män	Kvin	Män	Kvin	Män	Kvin	Män	Kvin	Män	Kvin	Män	Kvin	Män
Utrikes	0	17	9	23	7	17	17	23	17	17	25	36	22	29
Ekonomi, arbetsm.	3	6	20	17	20	19	14	12	15	11	8	9	10	7
Politik	5	8	9	17	19	18	13	18	19	18	14	16	7	15
Sociala frågor	7	6	17	6	15	5	13	10	11	8	14	6	22	9
Olyckor, brott	13	10	7	6	6	5	10	11	10	11	8	12	10	11
Energi, Miljö	0	1	12	5	7	6	4	4	5	6	6	2	4	3
Näringsliv	5	7	2	9	6	9	9	6	6	9	9	8	3	12
Kultur, nöje	25	8	4	2	5	2	7	2	4	1	5	4	5	2
Human interest	25	6	8	2	2	2	4	4	2	6	4	1	2	2
Övrigt	19	30	10	14	13	16	10	10	11	13	7	6	15	10
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal inslag	61	631	184	1542	164	953	496	1008	544	1250	148	260	144	366

Tabell 20 Andelen inslag med tunga nyheter (politik, ekonomi, utrikes), mjuka nyheter (sociala frågor och miljö), lätta nyheter (kultur, human interest, nöje) och hårda nyheter (olyckor, brott, sport, teknik) som är gjorda av manliga respektive kvinnliga journalister under olika tidsperioder i Aktuellt och Rapport (procent)

	1958-1965			1968-1980			1985-1995			2000-2003	
	<i>Aktuellt</i>	<i>Aktuellt</i>	<i>Rapport</i>	<i>Totalt</i>	<i>Aktuellt</i>	<i>Rapport</i>	<i>Totalt</i>	<i>Aktuellt</i>	<i>Rapport</i>	<i>Totalt</i>	
Kvinnor på tunga nyheter (MV)	3	7	12	9	31	31	31	32	20	26	
Män på tunga nyheter	97	93	88	91	69	69	69	68	80	74	
Kvinnor på (KV) mjuka nyheter	10	26	30	28	36	33	35	54	48	50	
Män på mjuka nyheter	90	74	70	72	64	67	65	46	52	50	
Kvinnor på hårda nyheter (MI)	6	6	14	10	28	24	26	29	30	30	
Män på hårda nyheter	94	93	86	90	72	76	74	71	70	70	
Kvinnor på (KI) lätta nyheter	23	21	14	18	42	23	32	50	48	49	
Män på lätta nyheter	77	79	86	82	58	76	68	50	52	51	
Antal inslag	592	1526	991	2517	1333	851	2028	373	464	837	

Kommentar: I tabellen ingår samtliga inslag i Aktuellt (1958-2003), TV-nytt (1970), Rapport (1970-2003) som gjorts av namngivna reportrar. Varje nyhetskategori (tunga, hårda, lätta, mjuka) summerar till 100 procent om procenttalen för män respektive kvinnor läggs samman.

Bilaga 2

Om undersökningen

Det empiriska materialet i denna studie utgörs av en kvantitativ innehållsanalys av innehållet i televisionens över tid. Det första undersökningsåret är 1958, då endast en TV-kanal existerade. Det sista undersökningsåret är 2003, då innehållet i två huvudsändningarna för två nyhetsprogram ingår i analysen, Aktuellt i TV1 och Rapport i TV2. Den svenska televisionen startade reguljära sändningar i en kanal 1956. I september 1958 startade det första nyhetsprogrammet Aktuellt, eller TV-aktuellt, med sändningstid vid 8-tiden på kvällen tre dagar per vecka. Första 1963 fick man dagliga nyhetssändningar av kommenterande karaktär. Aktuellt sändes fram till starten av en andra TV-kanal, TV2, i december 1969. Då ersatte programmet TV-nytt Aktuellt i TV1. TV-nytt producerades av en för radion och televisionen gemensam Central nyhetsredaktion. TV-nytt hade sin huvudsändning klockan 19.30 i TV1, men hade även korta nyhetssändningar av faktarapporterande karaktär i TV2, t ex klockan 19.00. I TV2 sändes från TV2-starten det kommenterande nyhetsmagasinet Rapport. Hösten 1972 lades nyhetsverksamheten i TV om igen. I TV1 sändes då det kommenterande nyhetsprogrammet Aktuellt klockan 21.00 och i TV2 sändes Rapport klockan 19.30.

I undersökningen ingår huvudsändningarna i nyhetsprogrammen under sammanlagt 8 nyhetsveckor varje undersökningsår. De undersökta veckorna utgörs av 2 januariveckor, 2 marsveckor, 2 augustiveckor och 2 oktoberveckor varje undersökningsår. Följande sändningar har analyserats:

Aktuellt: 1958 (endast 4 veckor), 1960, 1965, 1968, 1970, 1975, 1980, 1985 och 1995.

Rapport: 1970, 1975, 1980, 1985, 1990 och 1995.

I 2000 och 2002/2003s undersökningar ingår fyra undersökningsveckor. År 2000 analyserades 2 veckor i mars och 2 veckor i oktober. År 2002 analyserades 2 veckor i oktober och 2003 2 veckor i mars. Såväl Aktuellt som Rapport ingick

Samtliga inslag i sändningarna har kategoriserats med avseende på ämnesinnehåll, inslagstyp (telegram, inslag eller längre reportage), inslagslängd, reporters kön samt eventuella intervjupersoners gruppstillhörighet och kön.